

Аналіз стану розвитку ринку спільного інвестування, а також економічного середовища країни засвідчує, що економіка вже на нинішньому етапі розвитку може забезпечити прискорений розвиток інститутів спільного інвестування шляхом переливання коштів з банківської системи, оскільки існують великі об'єми грошей на банківських депозитах, які ефективніше і без значного ризику для власників приносили б останнім велику користь, якби були інвестовані в інвестиційні фонди.

Висновки. Таким чином всі запропоновані зміни сприяли би більш ефективному розвитку не тільки окремої галузі ІСІ, але і фондовому ринку в цілому. Все це необхідно, щоб підвищити надійність і прибутковість операцій на ринку спільного інвестування, забезпечити прозоре та якісне регулювання роботи фондових ринків та діяльності підприємств, підвищити рівень корпоративної культури. Інформування та виховання вітчизняного інвестора надасть поштовх для економічного розвитку країни.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» № 2299-III від 15.03.2001 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)» № 693-17 від 18.12.2008 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Голоднюк І., Данейко П., Домбровські М., Михайличенко М. Розвиток ринку фінансових послуг в Україні: сучасний стан, проблеми та перспективи. - К.: CASE Україна (Міжнародна експертна група), 2006. - 21 с.
4. Казимір Д.С. Особливості інвестиційної політики інститутів спільного інвестування в Україні // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. - № 2 (81). - С. 65-68.
5. Ковтюх В. Інститут спільного інвестування: зарубіжний досвід // Ринок цінних паперів України. - 2002. - №3-4. - С. 37-54.
6. Морква О. Інститути спільного інвестування у контексті реалій вітчизняного ринку цінних паперів // Фінансовий ринок України – 2006. - №11. - С. 10-17.
7. Печенівська О.К., Притикіна О.Л. Сучасні тенденції розвитку ринку спільного інвестування в Україні // Економічний простір. - 2008. - №9.
8. Ферлонов Б.О. Організація діяльності інститутів спільного інвестування в США // Економіка. - 2004. - №5.
9. Фомина К. Перспективи ринку спільного інвестування // Правовий тиждень. - 2009. - №3 (129) 20 січня.
10. Хуснітдинов П. Инвестиционные фонды в Европейском союзе // періодичне видання "РЦБ". - 2007. - № 19 (346) жовтень.
11. Шпанко А. Інститути спільного інвестування: досвід Росії та України // Фінансовий ринок України. - 2006. - №9 (35). - С.11-15.
12. Федоренко А. В. Інтернет-конференція "16-річчю КІНТО присвячується: розвиток інвестиційних та пенсійних фондів в Україні" 16 квітня 2008 року [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.kinto.com/focus/conference/>
13. Інтернет-сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 336.76:330.342

СМАГІН В.Л.,

Інститут міжнародних відносин НАУ,
кафедра міжнародних економічних відносин і бізнесу,
д.е.н., проф.

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО РИНКУ ЯК ІНТЕГРОВАНОГО ІНСТИТУТУ ПЕРЕХІДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Анотація. В статті розглядається економічна сутність фінансового ринку в перехідних економічних системах сучасного типу в контексті теоретичного дослідження даного сегменту ринкової економіки.

Ключові слова: Ринок, фінанси, фінансова система, економічна система, фінансовий ринок, фінансові інститути.

Annotation. The article deals with economic essence of the financial market in the transformation economic system of the contemporary types in the context of the nowadays research on this segment of the market economy.

Keywords: Market, finance, financial system, economic system, financial market, financial institutes.

Постановка проблеми. Характерною особливістю організації та функціонування фінансових систем у сучасних умовах є високий рівень розвитку фінансового ринку і фінансових відносин. Дослідження фінансового ринку — одна з важливих проблем сучасної економічної науки. Адже успішне функціонування фінансових ринків — ключовий фактор досягнення високих темпів економічного зростання; недостатній рівень

розвитку фінансових ринків — одна з причин бідності багатьох країн світу. Події на фінансових ринках прямо впливають на особистий добробут громадян, поведінку виробників і споживачів, рівень економічного розвитку [1, с. 38].

Проте у фінансового ринку в трансформаційних економіках є свої неповторні особливості, які істотно відрізняють його функціонування від функціонування фінансових ринків усіх інших країн.

Прибалтійські країни (Латвія, Литва, Естонія), а також країни Центрально-Східної Європи (Чехія, Угорщина, Словаччина, Польща, Хорватія) належать до ранніх ринкових реформаторів та характеризуються вищим рівнем розвитку фінансового ринку порівняно з країнами СНД і іншими пізніми реформаторами (Албанія, Македонія, Румунія, Болгарія). В цих країнах обсяги операцій і послуг на фінансових ринках перебувають на початковому етапі.

Для України цей період характеризується складністю, хаотичністю, невпорядкованістю та не прогнозованістю процесів і явищ при реалізації соціальних, економічних і виробничих програм на всіх рівнях розвитку суспільства. Необхідно зауважити, що із 28 країн із перехідною економікою, тільки Україна до сьогоднішнього дня має такий великий розрив між потенціалом своєї економіки та реальними показниками розвитку.

Диференційний характер рівня та темпів розвитку фінансових відносин в даному сегменті ринку в країнах з трансформаційною економікою пов'язаний з відмінностями у початкових умовах формування фінансових ринків, переплетінні внутрішніх і зовнішніх факторів його становлення. Відповідно, це суттєво впливало на вибір напрямку і стратегію розвитку фінансового ринку в кожній постсоціалістичній країні, адекватних особливостям періоду трансформаційних змін. Від останніх залежать особливості процесів інституційного забезпечення формування фінансового ринку та обмеження сфери використання теоретичних напрацювань з висновками і пропозиціями, що розроблені на емпіричному матеріалі при дослідженні фінансових ринків у розвинутих країнах. З огляду на це, виникає необхідність глибокого теоретичного вивчення місця ролі та значення фінансового ринку в трансформаційній економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні фінансовий ринок, як один із базових інститутів фінансової системи, досліджують багато фахівців – Л. Алексеєнко, С. Архієреєв, О. Барановський, З. Ватаманюк, В. Корнеєв, В. Лагутін, І. Лютий, О. Мозговий, В. Опарін та багато інших.

Незважаючи на значну кількість наукових робіт з тематики фінансового ринку, серед опрацьованих робіт є досить незначна кількість де висвітлюється роль і місце фінансового ринку з урахуванням особливостей його формування у специфічних умовах трансформаційної економіки з метою підвищення ефективності його функціонування.

Метою статті є виявлення теоретичних засад ролі фінансового ринку як інтегрованого фінансового інституту сучасності, що перебуває у постійній динамічній взаємодії із нестабільним інституціональним середовищем сучасних економічних систем перехідного типу.

Виклад основного матеріалу. Дослідження фінансового ринку є складною, багатоаспектною проблемою, осмислення та розуміння якої можливе в межах багаторівневого підходу засобами усього економічного знання, що сприяє більш різнобічному та глибокому розумінню ринку як суспільного явища, його сутнісних характеристик та конкретно-історичних форм.

Початковим посиленням теоретико-методологічного дослідження фінансового ринку є визнання того, що цей ринок є складовим (сегментом) структури загальної ринкової системи. Цей сегмент — відносно самостійний, зі своїм економічним змістом, породженим розвитком товарно-грошових відносин з відповідними цілями свого існування, що відрізняє його від інших складників ринкової економічної системи. Наявність власних функцій робить фінансовий ринок відносно автономним та дає змогу розглядати його як важливу підсистему ринкової фінансової системи, котра впливає на кінцеву ефективність усього суспільного відтворення. Визначення фінансового ринку лише як місця, де реалізуються угоди з приводу залучення фінансових ресурсів [2, с. 15], на наш погляд, не можна вважати достатнім, адже подібне бачення охоплює тільки фінансові зв'язки, але не характеризує відносини власності та особливості інституціональних змін при їх проведенні.

Ринок є системою відносин, в якій зв'язки покупців і продавців є настільки вільними, що ціни на той самий товар мають тенденцію швидко вирівнюватися [3, с. 80]. При цьому здійснюється добровільне відчуження своєї власності і привласнення чужої. Отже, ринок передбачає обмін та взаємне передавання прав власності.

Відносини власності дозволяють об'єднати в єдине ціле розрізнені економічні процеси й узгодити економічні інтереси суб'єктів фінансового ринку. «Внутрішня» дискретність прав власності — характерна передумова функціонування фінансового ринку. Об'єднана природа прав власності виявляється в їх важливій рисі: мобілізації фінансових ресурсів. Мобілізаційний характер відносин власності дає змогу в цьому разі акумулювати грошові кошти, необхідні для розвитку економіки.

На фінансовому ринку фіксація прав власності забезпечується спеціальними інститутами, об'єднаними в інституціональну систему [4, с. 283]. Без захисту прав власності не може існувати сам ринок. Без інституціональної системи, що забезпечує необхідний рівень захисту інтересів інвесторів, фінансовий ринок не може бути ефективним.

На вирішальне значення в ринковій економіці відносин власності звертає увагу відомий перуанський економіст Е. де Сото. Він пише: «...сфера відносин власності — це і є той самий простір, в якому визначаємо та

використовуємо активи, складаємо з них усілякі комбінації й устанавлюємо зв'язок з іншими активами. У цьому просторі і виникає капітал» [5, с. 53]. Тож фінансові активи можна визначити як об'єкти, що мають вартість та споживчу вартість і перебувають у власності економічних суб'єктів, від яких слід очікувати в майбутньому одержання дивідендів або інших відсоткових доходів, які не пов'язані з безпосередньою участю у виробництві.

У процесі обміну фінансових активів на фінансові ресурси права власності мають бути передані тим особам, для яких вони становлять найвищу цінність, а фінансовий ринок є тим механізмом, що забезпечує таку передачу. За його допомогою забезпечується також ефективний перерозподіл обмежених фінансових ресурсів у ті сфери діяльності, де забезпечується їх найбільш рентабельне використання. Проте в умовах трансформаційної економіки цей перерозподіл не завжди відбувається від тих суб'єктів, які їх використовують менш ефективно або не використовують взагалі, до тих, кого заведено називати «ефективним власником» [6, с. 95]. Крім того, у трансформаційній економіці свої особливості має і специфікація прав власності. Це виявляється в тому, що режими виключного використання об'єктів досить часто змінюються в процесі самого обміну, що не є характерним для фінансового ринку в розвинутій економіці.

Класифікація окремих (особливих) ринків, яка зустрічається в економічній літературі, доволі різноманітна, в її основу покладено різні критерії. Відповідно, ринки можуть поділятися на товарні і фінансові, внутрішні і міжнародні і т. ін.

Фінансовий ринок історично з'явився з появою фінансів в умовах достатньо високого рівня розвитку товарно-грошових відносин. Розвиток товарного виробництва та ринку на певному історичному етапі привів до появи в його учасників потреби в додаткових коштах для дальшого розширення виробничого процесу. Фінансовий ринок тим самим стає важливим каналом фінансування розвитку товарного виробництва та розширення функціонуючого капіталу. Поняття фінансового ринку як цілісної системи розвинутих товарно-грошових відносин пов'язане з налагодженням руху фінансових активів та еволюцією відповідних фінансових інститутів.

Сутність фінансового ринку як економічної категорії в нашому розумінні виявляється в такому: фінансовий ринок — це підсистема економічних відносин купівлі-продажу фінансових активів, в якій формуються попит і пропонування, а також ціни на них з метою забезпечення потреб суб'єктів економіки в додаткових коштах. Метою утворення та функціонування фінансового ринку є акумулювання, перерозподіл та ефективне розміщення тимчасово вільних грошових коштів різних суб'єктів економіки. Тобто завдяки фінансовому ринку відбувається перелив цих коштів від тих, хто їх має, до тих, у кого на цю мить є потреба в них, що в кінцевому підсумку забезпечує процес зростання ефективності всього суспільного відтворення, а також збільшення функціонуючого капіталу.

Принциповим у нашому розумінні є факт, що фінансовий ринок є абсолютно самостійним інститутом ринкової економіки, він залучений до більш загальної системи організації суспільного відтворення. Зміст діяльності на фінансовому ринку як посередницькому інституті майже цілком вичерпується сукупністю відносин між власниками та споживачами фінансових ресурсів і спеціалізованими фінансовими установами з приводу опосередкування купівлі-продажу фінансових активів на основі делегування власниками своїх повноважень з розпорядження і використання або повному переходу прав власності [7, с. 42].

Розвиток фінансового ринку в Україні відбувався доволі своєрідно. Якщо в розвинутих країнах фінансовий ринок був результатом тривалого історико-еволюційного розвитку національного капіталу загалом, результатом поступових змін в економіці та економічних відносинах, то фінансовий ринок в Україні виник у досить стислий строк на основі процесу прискореної приватизації та роздержавлення власності. Така особливість розвитку фінансового ринку в нашій державі обумовила істотну специфіку його організації. По суті, український фінансовий ринок протягом 1990-х рр. сформувався як високоспекулятивний, непрозорий, низьколіквідний і маломісткий, із суб'єктами, представленими переважно професійними спекулятивними гравцями, за майже повної відсутності стратегічних інвесторів. Надмірно великі обсяги спекулятивних фінансових операцій призвели до відпливу капіталу з виробничої сфери економіки.

Виникнення фінансових (на відміну від матеріальних) активів — головної форми багатства в ринковій системі — пов'язане з розвитком відносин власності. Поява та рух фінансових активів формує ринок, на якому різні дематеріалізовані субстанції багатства (переважно права на них) продаються й купуються як особливий товар. Торгівля фінансовими активами супроводжується специфічними процедурними нормами, правилами й регламентом щодо зміни прав власності. Фінансовий ринок — це особлива, притаманна лише ринковій економіці, сфера економічних відносин, де здійснюється купівля-продаж (обмін) фінансових активів.

З появою фінансових активів і розширенням їх використання поступово складається й інституціональний механізм їх руху. Фінансові активи, як і будь-які інші товари, повинні мати стійку сферу свого вільного обігу, свій ринок. Ринок фінансових активів — це складна організаційно-економічна система особливих фінансових відносин. Фінансовий ринок відрізняється від усіх інших (товарних) ринків особливим характером товару, який перебуває в обігу на ньому. Це визначає специфічний склад учасників ринку, його місце в економічній системі, порядок функціонування, правила регулювання тощо.

З економіко-теоретичних позицій фінансовий ринок є сферою реалізації економічних відносин, що відображають рух фінансових активів. З організаційно-економічного погляду фінансовий ринок — це операції з фінансовими активами та платіжними засобами. Рух фінансових активів є зовнішнім віддзеркаленням руху власності, а рух платіжних засобів — зворотним відображенням руху фінансових активів. Відносини власності

виявляються через випуск спеціальних документів — фінансових активів, «... які мають власну вартість і можуть продаватися, купуватися й погашатися» [8, с. 5].

З 1980-х рр. у світі спостерігалось стрімке нарощування вартості фінансових активів — абсолютної й у відношенні до ВВП. Вартість світових фінансових активів, включаючи акції, приватний і публічний борг, банківські депозити, зросла з 12 трлн дол. у 1980 р. до 195 трлн дол. у 2007 р. Ці активи зростали швидше, ніж світова економіка в цілому. У 1980 р. вартість глобальних фінансових активів приблизно відповідала величині світового ВВП, а в кінці 2007 р. вартість світових фінансових активів досягла вже 356 % світового ВВП [9] (рис. 1.).

У сучасній економічній літературі часто використовуються і термін «фінансовий ринок», і термін «фінансові ринки». З погляду теорії важливо підкреслити розходження в їх змістовому навантаженні залежно від контексту, в якому вживаються зазначені поняття. На нашу думку, якщо говорити про фінансовий ринок з позиції властивих йому трансакційних витрат, то цей термін має узагальнювальний характер і повинен перш за все розглядатись як система, що за змістом являє собою «сукупність елементів, які перебувають у відносинах один з одним та утворюють певну цілісність, єдність» [10, с. 610].

У нашому дослідженні це утворення має цілісний комплекс взаємозв'язаних структурних елементів і сегментів (окремих ринків) в єдності і цілісності, де існує певна ієрархічність, тобто є елементи системи більш високого порядку і елементи, які становлять систему більш низького порядку. Дана система базується на двох фундаментальних філософських категоріях «цілісність» і «єдність», які, на думку відомих дослідників у галузі теорій систем І. В. Блауберга і Е. Г. Юдіна, є головною умовою існування системи [11, с. 108].

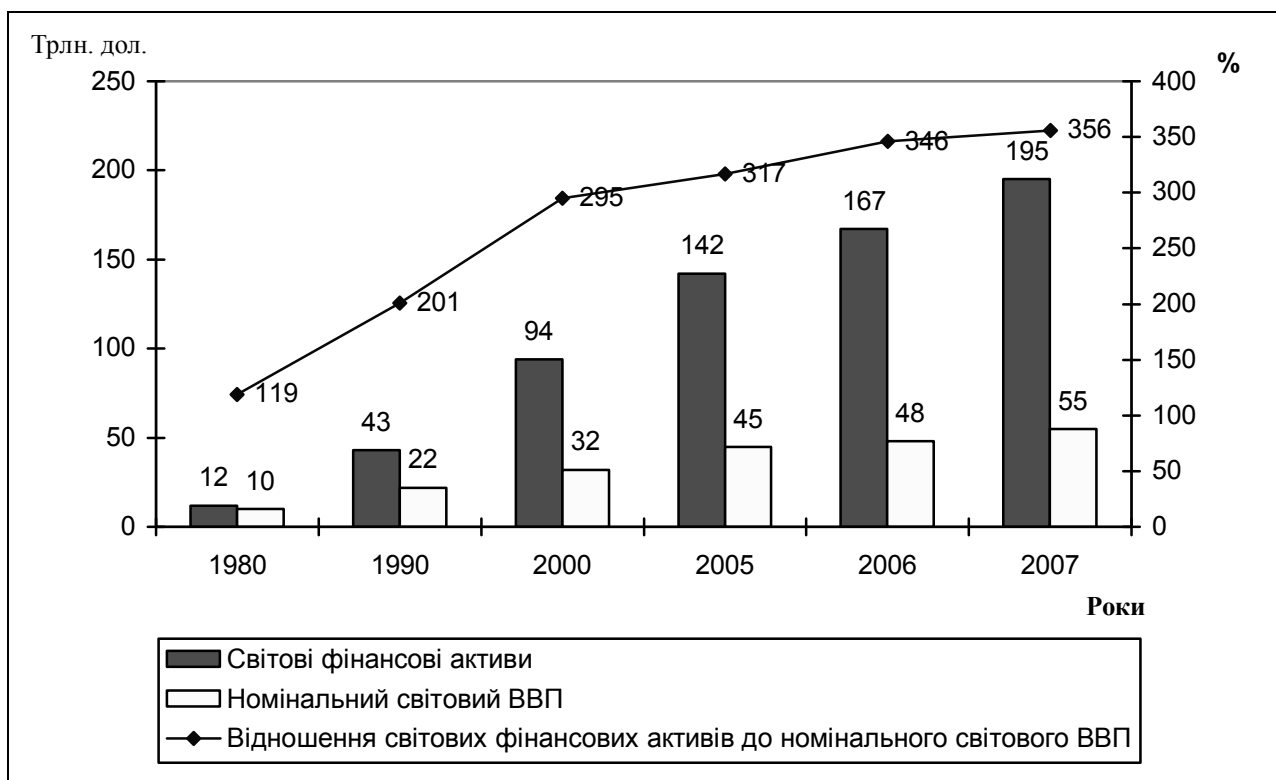

Рис. 1. Збільшення місткості глобального фінансового ринку

Отже, філософська концепція цілісності (закон цілісності) є методологічним підґрунтям дослідження фінансового ринку в широкому розумінні. У вузькому значенні термін «фінансовий ринок» означає окремо взятий структурний сегмент фінансового ринку в широкому розумінні (зокрема, може йтися про ринок державних цінних паперів, ринок корпоративних цінних паперів, кредитний ринок тощо).

Переконливим доказом наявності єдиного фінансового ринку є процеси переливу, що відбуваються в цій сфері, перелив грошових ресурсів з одного сегмента в інший, універсалізація фінансових інститутів, їхня диверсифікованість, взаємне проникнення і переплетення сфер їхньої діяльності [12, с. 10]. У статті ми використовуємо узагальнене поняття «фінансовий ринок» і не застосовуємо термін «фінансові ринки».

З огляду на те що позиції вітчизняних і зарубіжних економістів щодо сутності фінансового ринку не мають однозначного трактування і досить відмінні, ми пропонуємо власне визначення фінансового ринку як економічної категорії. На наш погляд, фінансовий ринок — це сукупність економічних відносин, що синхронізують у часі та просторі попит і пропонування на фінансові активи через реалізацію угод з їх обміну між суб'єктами економіки.

Подібне визначення сутності фінансового ринку, яке акцентує увагу на фінансовому активі як головному об'єкті торгівлі на фінансовому ринку, вигідно відрізняється від інших визначень фінансового ринку.

Ми вважаємо, що відмова від використання в економічних дослідженнях поняття «економічна категорія» може розглядатись «як намір відійти від спадку соціалістичної доби» і тільки [13, с. 43]. Адже сутність економічної категорії визначається як «теоретичне вираження у мисленні ... економічних явищ і процесів, які реально існують» [14, с. 29], що говорить про повну деідеологічність цього поняття.

Активи мають ринкову вартість і утворюють частину багатства або власності його господаря. Активи не можуть розглядатися лише в площині бухгалтерського обліку [15, с. 65]. В економічній теорії є важливий поділ на реальні активи (матеріальні ресурси) і фінансові активи (акції, облигації та ін.) Ми погоджуємося з думкою, що фінансові активи є вимогою або правом на отримання доходу чи цінності від інших осіб [16, с. 29].

Основні характеристики фінансового ринку полягають у мірі універсалізації та спеціалізації фінансових інститутів, формах і джерелах фінансування реального сектору, рівнях диверсифікації інвестиційних потоків тощо. Забезпечуючи мобілізацію, розподіл та ефективно використання тимчасово вільних грошових коштів, фінансовий ринок сприяє зростанню ефективності всього суспільного відтворення, а також прискоренню обігу і більш ефективному зростанню функціонуючого капіталу.

Залежно від класифікаційних ознак фінансовий ринок може бути умовно поділений на основні агреговані сегменти (ринки в більш вузькому значенні цього слова). Беручи до уваги різні форми, в яких фінансові ресурси перебувають в обігу на фінансовому ринку, у його складі ми виділяємо насамперед фондовий ринок (ринок цінних паперів) і кредитний ринок. Фінансовий ринок на такі сегменти поділяється за функціональною ознакою, тобто за тими функціями, що їх різні фінансові активи можуть виконувати у сфері ринкового перерозподілу тимчасово вільних грошових коштів.

Кожен з наведених сегментів фінансового ринку є незалежною ринковою структурою, зі специфічними фінансовими відносинами. Ці агреговані сегменти, своєю чергою, поділяються на фінансові підсегменти, зокрема: депозитний ринок, кредитний ринок, ринок державних цінних паперів, ринок корпоративних цінних паперів, ринок похідних цінних паперів та ін. При цьому, на наш погляд, треба врахувати особливості фінансових відносин, в які вступають суб'єкти в ході реалізації своїх економічних інтересів на певних сегментах фінансового ринку. Реалізація цих відносин повинна базуватися на певних принципах та правилах (інститутах).

Загалом структурування фінансового ринку можна простежити на рис. 2.

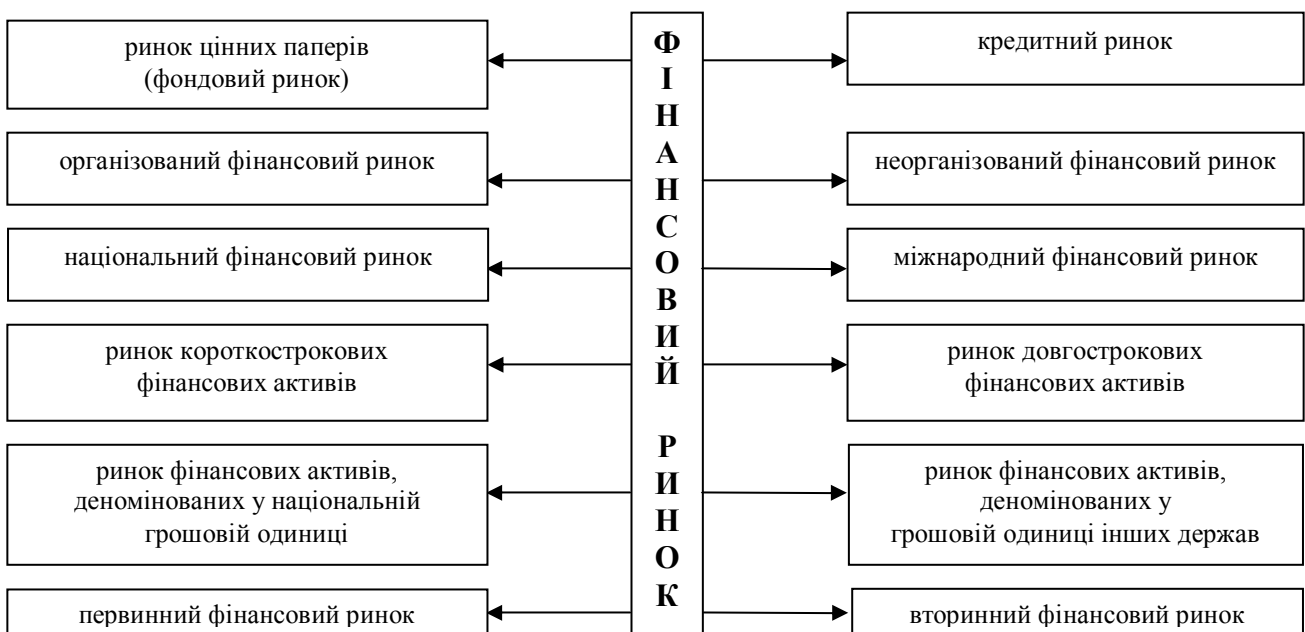

Рис. 2. Типи сегментів фінансового ринку

Фінансовий ринок як система інтегрованих фінансових інститутів, де реалізуються контрактні відносини щодо переміщення тимчасово вільних грошових коштів (фінансових ресурсів) з використанням фінансових активів, структурується через множинність взаємозв'язаних секторів (субринків) і з часом стає дедалі більш сегментованим.

Висновок. Отже, фінансовий ринок – це складна сукупність економічних відносин, яка системно інтегрована в структуру національної економіки, забезпечуючи функціонування сфери обігу і акумулювання фінансових активів, їхній перерозподіл між суб'єктами економіки. При цьому фінансовий ринок включає в себе специфічну сферу обмінних процесів, де об'єктами угод купівлі-продажу є фінансові активи в різних формах їхнього прояву. Фінансовий ринок, як підсистема економічної системи належить цій системі, і в той же час є відносно самостійним інституційним утворенням. Це обумовлює особливу значимість його розгляду як об'єкту теоретико-економічного дослідження.

Список використаних джерел

1. Мишкин Ф. Экономическая теория денег, банковского дела и финансовых рынков: учеб. пособие / Ф. Мишкин : [пер. с англ.]. — М. : Аспект Пресс, 1999. — 820 с.
2. Ходаківська В. П. Ринок фінансових послуг: теорія і практика : навч. посіб. / В. П. Ходаківська, В. В. Беляєв. — К. : ЦУЛ, 2002. — 616 с.
3. Нуреев Р. М. Западные теории экономики развивающихся стран. История экономических учений (современный этап) / Р. М. Нуреев. — М. : ИНФРА-М, 1998. — 536 с.
4. Эффективный рынок капитала: экономический либерализм и государственное регулирование : в 2 т. — М. : Наука, 2004. — Т. 2. — 648 с.
5. Сото де Э. Загадка капитала. Почему капитализм торжествует на Западе и терпит поражение во всем мире / Э. де Сото : [пер. с англ.]. — М. : Олимп-Бизнес, 2001. — 272 с.
6. Ткач А. А. Інституціональні основи ринкової інфраструктури : монографія / А. А. Ткач ; НАН України. Об'єднаний ін-т економіки. — К., 2005. — 296 с.
7. Ринок боргових цінних паперів в Україні : суперечності та тенденції розвитку : монографія / [І.О. Лютий та ін.] за заг. ред. І. О. Лютого. — К. : Центр учбов. літ., 2008. — 432 с.
8. Алексеев М. Ю. Рынок ценных бумаг / М. Ю. Алексеев. — М. : Финансы и статистика, 1992. — 352 с.
9. Шевченко П. Украинские компании не пускают за границу / П. Шевченко // Коммерсант. — 2007. — № 98. — 15 июн. — Режим доступа: <http://www.kommersant.ua>
10. Философский энциклопедический словарь / редкол.: С.С. Аверинцев [и др.]. — 2-е изд. — М. : Сов. энцикл., 1989. — 815 с.
11. Блауберг И. В. Становление и сущность системного подхода / И. В. Блауберг, Э. Г. Юдин. — М. : Наука, 1973. — 270 с.
12. Полтерович В.М. Институциональные ловушки и экономические реформы / В.М. Полтерович / М.: ЦЭМИ РАН и РЭШ, 1999. — 327 с.
13. Опарін В. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти) : монографія / В. Опарін. — К. : КНЕУ, 2005. — 240 с.
14. Мочерний С. В. Політекономія : підручник / С. В. Мочерний. — К. : Вікар, 2005. — 387 с.
15. Львовичкін С. Фінансова інфраструктура економіки: концептуальні підходи / С. Львовичкін, В. Опарін, В. Федосов // Економіка України. — 2008. — № 11. — С.57—72.
16. Словарь современной экономической теории Макмиллана / ред. Д. У. Пирс: [пер. с англ.]. — М. : ИНФРА-М, 2003. — 608 с.

УДК 338.23:339.94

РУДЕНКО-СУДАРЄВА Л.В.,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»
д.е.н., проф.

СТРАТЕГІЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОГО БІЗНЕСУ НА КОНТРАКТНІЙ ОСНОВІ

Анотація. Обґрунтовано теоретико-методологічні та практичні підходи до побудови системи організаційних новацій розвитку ТНК, зокрема, в частині формування та реалізації стратегії організації транснаціонального бізнесу на контрактній основі.

Ключові слова: транснаціональні корпорації, міжнародний бізнес, стратегія, інвестування, конкуренція, стратегічні альянси.

Annotation. Grounded theory-methodological and practical going to the construction of the system of organizational innovations of TNK development, in particular, in part of forming and realization of strategy of organization of transnational business on contractual basis.

Keywords: multinational corporations, international business, strategy, investing, competition, strategic alliances.

Міжнародний характер господарювання ТНК передбачає активну діяльність на різноманітних ринках, кількість яких постійно зростає і, водночас, змінюється характер присутності на окремих ринках. Це вимагає постійного вдосконалення наявних та пошук нових форм і методів організації міжнародного бізнесу, а відтак підтверджує динамічність бізнес-моделі розвитку ТНК під впливом такої важливої детермінанти як організаційні новації.

Науковий дослідницький інтерес до проблеми стратегії організації міжнародного бізнесу зумовив виникнення широкої дискусії та великої кількості наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів, зокрема Астаповича А., Губського Б., Деніелза Дж., Іванова І., Лук'яненка Д., Майєра Дж., Макогона Ю., Мовсєсяна А., Новицького В., Панченка Є., Пахомова Ю., Плотнікова О., Рогача О., Хірша С., Якубовського С. та багатьох інших.